

Проведений аналіз основних концепцій розвитку авторського права на західноукраїнських землях у складі Польщі свідчить про високу правову культуру, усвідомлення необхідності дотримання норм міжнародних договорів. Все це, безумовно, мало вплив і на правозастосовну практику.

Ю.В. Пасмор, викладач

Харківська державна академія культури

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ ПРАВОВОЇ ГАЛУЗІ НАУКИ, ОСВІТИ, ПРАКТИКИ

У суспільстві особливо помітним є стрімкий за темпами і глобальний за масштабом перехід від “інформаційно-індустріального до інформаційного суспільства”, тобто суспільства, в якому діяльність людей здійснюється на основі використання послуг, що надаються за допомогою інформаційно-комп’ю-терних технологій та телекомунікаційних мереж.

Україна не стоїть осторонь процесів інформатизації правової галузі науки, освіти, практики як базису повноцінного функціонування всіх складових механізмів держави. Прийняття цілої низки нормативно-правових документів з питань розвитку інформаційного суспільства та впровадження новітніх інформаційних технологій в освіті й науці зазначають, що державна політика інформатизації повинна спрямовуватися на всебічну демократизацію процесів створення та споживання інформації, загальнодоступність інформаційних ресурсів та послуг, захист прав особи від інформаційного вторгнення тощо.

Вплив інформаційних процесів на сферу правової галузі, на нашу думку, включає комплекс заходів щодо створення і розвитку інформаційно-аналітичних, обчислювальних та автоматизованих систем, центрів і мереж, які мають інформаційно забезпечувати роботу органів державної влади, місцевого самоврядування, наукові та навчальні інститути правової направленості, правоохоронні та судові органи.

Серед завдань цього напрямку: формування системи інформаційних ресурсів, що сприяють розвитку правової галузі

науки, освіти, практики, інформаційна підтримка діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування тощо.

Для розвитку системи електронних ресурсів важливим орієнтиром стала Окінавська Хартія Глобального інформаційного суспільства. У липні 2000 р. її підписали керівники країн “вісімки”, документ визначив чотири напрямки при формуванні інформаційного суспільства: “використання можливостей електронно-цифрових технологій; подолання електронно-цифрового розриву; сприяння загальній участі; подальший розвиток”.

Проблемам оперативного і своєчасного забезпечення функціонування правової галузі в Україні надається значна увага. Про це свідчить заснування у 2005 р. наукового журналу з питань правової інформатики, інформаційного права та інформаційної безпеки “Правова інформатика”, який видається Науково-дослідним центром правової інформатики Академії правових наук України. Правознавцями, теоретиками, практиками, фахівцями у сфері соціально-правових комунікацій досліджуються проблеми інформаційного забезпечення правової галузі також на сторінках провідних юридичних видань, “Право України”, “Підприємництво, господарство і право”, “Вісник Академії правових наук України”, “Юридичний вісник України”, “Государство и право”, “Юридична Україна”, “Правоведение”, “Хозяйство и право” тощо. Публікації свідчать про актуальність даної проблеми та підкреслюють необхідність формування і впровадження сучасної електронної правової бази.

Серед популярних і ефективних інформаційних електронних ресурсів на допомогу правознавцям перевага надається таким.

Он-лайніві електронні продукти:

– Internet, який являє собою сучасну інформаційно-комунікаційну технологію, необхідну юристам, насамперед, для отримання правової інформації у професійних цілях; підготовки правової інформації та проведення взаємного обміну юридичною інформацією тощо;

– CD-Rom, на яких розміщуються великі масиви інформації, наприклад, з німецьким, російським, французьким правом (CD-Rom Гарант сервісу по російському праву, “Юридический мир”, “Навігатор”, “Нормативні акти України” тощо);

– професійні банки даних, кращими з яких вважають два американських банки даних: Lexis Nexis і WesLaw, що містять значний масив юридичної інформації по різних країнах світу, а також закони, судову практику, повні тексти наукових статей з Франції, Великої Британії та інших країн. У Німеччині існує лише один спеціалізований банк даних – Juris, в Росії певними аналогами є банки даних Гарант, Консультант Плюс, Кодекс. В Україні розробляється інформаційний проект “автоматизоване робоче місце судді”;

– WWW-сторінки надають доступ до міжнародних договорів ООН, матеріалів судової практики Європейського Суду та офіційного видання нормативних актів Європейського Союзу, Конституційного Суду Російської Федерації тощо; WWW-сторінки каталогів найбільших бібліотек світу, у тому числі й юридичних, дадуть змогу, особливо при написанні наукової роботи, проаналізувати розробленість теми у світовій науці тощо.

Національні інформаційно-пошукові повнотекстові бази даних, зокрема Науково-дослідного центру правової інформатики Академії правових наук України, інформаційно-аналітичних центрів Служби безпеки України та Міністерства внутрішніх справ України тощо. Існують декілька інформаційно-пошукових повнотекстових правових систем: “Нормативні акти України”, “ЛІГА:ЗАКОН”, “Законодавство”. Вони надають оперативну інформацію за тематичним, контекстним та іншими необхідними запитами тощо.

Електронні аналітичні бази даних для обмеженого (службового) користування застосовуються в діяльності органів Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ, прокуратури, судів, національних антитерористичних центрів тощо.

Електронні продукти правових наукових установ України створюються науково-дослідними інститутами, центрами, лабораторіями Академії правових наук України (АПНУ), у межах якої функціонує Науково-дослідний центр правової інформатики. Цей центр системно здійснює дослідження інформатизації правової сфери, створення інтегрованих інформаційних систем для галузі та використання правознавцями-практиками, наприклад, у галузі виборчого права, судочинства, оперативно-розшукової діяльності, боротьби з тероризмом тощо.

Серед розробок центру Програма “Електронна Україна”, яка базується на основних положеннях програми “Електронна Європа Плюс”. Її основні пріоритети та засади тотожні тим, які впроваджуються країнами-кандидатами до ЄС при втіленні програми “Електронна Європа Плюс”. Виконуються також роботи по адаптації автоматизованої інформаційно-аналітичної системи порівняння законодавства України із законодавством країн ЄС (Тезаурус EUROVOC) для потреб законотворчого процесу та інших користувачів в Україні; на виконання Національної програми правової освіти в Україні удосконалюються програми і забезпечується доступ навчальних закладів до нормативно-правової інформації.

Електронні продукти створюються й іншими галузевими інститутами АПНУ, це інформаційно-аналітичні матеріали галузевих досліджень, електронні варіанти періодичних видань “Вісник Академії правових наук України”, “Державне будівництво та місцеве самоврядування” тощо.

Електронна продукція вищих юридичних навчальних закладів: електронні бібліотечні каталоги, бази повнотекстових документів, матеріали юридичної практики тощо, надають змогу доступу до інформації про профільні бібліотечні фонди для студентів і педагогічних кадрів навчального закладу.

Електронні ресурси органів місцевого самоврядування і обласних адміністрацій – це перспективне створення електронних урядів, тобто повної інформатизації всіх процесів в управлінській сфері на місцевому рівні.

Створення та експлуатація електронних правових бібліотек; розробка корпоративної інформаційно-пошукової системи галузі права; формування розподіленої служби правових інформаційних ресурсів; забезпечення ефективної навігації до інформаційних ресурсів на основі застосування інтелектуальних інформаційних технологій – це пріоритетні завданнями у системі формування і використання електронних ресурсів правової галузі, науки, освіти.